

ŠAJĀ NUMURĀ:

- Žurnāla "Latvijas Lopkopis" augusta numurā 2
- Aktuālie nodokļu un grāmatvedības jautājumi zemnieku saimniecībām 3
- LLKC uzsāk ikgadējo Skābbarības konkursu 3
- Bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metodes ilggadīgajos zālajos 4
- Ilggadīgo zālāju īpatsvars 2024. gadā ir atbilstošs prasībām 5
- Jelgavas novadā stiprina iedzīvotāju līdzdalību un uzsāk iedzīvotāju padomju veidošanu 6
- Polijas dārzkopībā viss notiek! 8
- Īpašniekus aicina pieteikt lielus kokus sakopšanai 9
- Meleču ģimenes aicinājums 10
- LAD mobilajā lietotnē var sniegt fotoattēlus ekoshēmu atbalsta saņemšanai 11
- Apeko savu mežu! 12
- Rudens mežā. 12
- Arāja lepnuma mērs – pasaules sacensības. 13
- Svarīgākie datumi, kurus lauku uzņēmējs nedrīkst aizmirst 2024. gada oktobrī 14
- Dzimtas vēsturē ieausti raksti 15

AITU VILNA PĀRTOP SKAISTOS ROKDARBOS – 15./16. LPP.

AKTUALITĀTES

NOTIEK PIETEIKŠANĀS "NOVADA GARŠAS" PRODUKTU KVALITĀTES KONKURSAM

Vēl līdz 11. septembrim mazie ražotāji un mājražotāji var pieteikt savus produktus "Novada Garšas" produktu kvalitātes konkursam, ko rīko Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs (LLKC) sadarbībā ar Latvijas Biozinātņu un tehnoloģiju universitātes (LBTU) Pārtikas tehnoloģijas fakultātes speciālistiem, kā arī profesionāliem pavāriem.

Anketa produktu pieteikšanai pieejama šeit: <https://forms.gle/Jvc7JKLzLCEAUVPL7>

Šogad konkursam iesniegto produktu vērtēšana notiks trīs dienas – no 24. līdz 26. septembrim LBTU Pārtikas tehnoloģijas fakultātes telpās.

Produktus var pieteikt desmit kategorijās:

- Piens un piena produkti (t. sk. kazas un aitas piena produkti);
- Gaļa un gaļas pārstrādes produkti;
- Zivis un zivju produkti;

• Ogu, augļu, augu un dārzeņu produkti;

• Graudaugu un pākšaugu pārstrādes produkti (pārslas, miltu maisījumi, manna u. tml.) un maize;

• Konditoreja (miltu konditoreja un saldumi);

• Medus un tā produkti;

• Bezalkoholiskie dzērieni (t. sk. sulas, raudzētie dzērieni);

• Raudzēti alkoholiskie dzērieni (piemēram, alus, vīns, sidrs u. c.);

• Stiprie alkoholiskie dzērieni.

► 2. lpp.

AKTUALITĀTES

ŽURNĀLA "LATVIJAS LOPKOPIS" AUGUSTA NUMURĀ

Žurnāla augusta izdevumā raksts par jaunu un netradicionālu saimniekošanu – fazānu audzēšanu. Pirms diviem gadiem mālpiliēši Arnis Kargans un Paula Jēkabsons dibināja uzņēmumu "Gold Wings", jau pērn uzsāka pirmās produkcijas – fazānu gaļas – realizāciju. Saimniecībā audzē arī Pekinas pīles, pērļu vistas un parastās mājas vistas. Saimniecība tiek attīstīta, detalizēti rēķinot visus ieņēmumus un izdevumus, kā arī fiksējot notikumus fermā.

Ārvalstu pieredzes rubrikā LLKC Kuldīgas biroja lopkopības konsultantes Vendijas Madaras Kancānes raksts par ilgtspējīgas gaļas liellopu audzēšanas pieredzi Īrijā, kur veiksmes pamats ir pareizi apsaimniekoti zālāji.

LLKC konsultants-eksperts veterinārmedicinā Dainis Arbidāns raksta par teļu respiratorā sindroma identifikāciju un ierobežošanu.

Piensaimniekiem lietderīgs būs LLKC Valmieras biroja lopkopības konsultantes Ritas Gluhas raksts par demonstrējuma rezultātiem, izvērtējot pagarinātā ganību perioda ekonomisko ietekmi. Turpat arī LLKC Lop-

kopības nodaļas vadītājas un žurnāla nozaru redaktore Silvija Dreijere raksta par to, kā aprēķināt barības vajadzību ganāmpulkam ziemai.

Gaļas liellopu audzētājiem piedāvājam LLKC Lopkopības kompetenču centra vadītājas Anitas Siliņas ieskatu demonstrējumā par pirmās atnešanās vecuma ietekmi uz zīdītājgovju produktivitāti un teļu attīstību.

Saimnieku pieredzes rubrikā stāsts par Smiltenes novada Virešu pagasta SIA "Andruks", kur dabai draudzīgi Ziemeļgaujas aizsargājamo ainavu apvidū saimnieko Gavaru ģimene.

Aitkopjiem piedāvājam Latvijas Aitu audzētāju asociācijas aitū vērtēšanas speciālistes Dinās Avotiņas rakstu par faktoriem, kas veido šķīmes aitas vaislas materiāla cenu. Turpat arī saimnieku pieredzes raksts par Alūksnes novada Ziemeru pagasta "Blūmju" saimnieku Dzintaru Salaku, kurš nodarbojas ar Latvijas tumšgalves aitū audzēšanu piepilsētas teritorijā.

Putnkopības rubrikā Latvijas Apvienotās putnkopības asociācijas pārstāve Anna Ērliha raksta par iemesliem, kādēļ putniem mēdz būt salmonellas.

Zirgkopjiem – LLKC Apgāda redaktore Daces Milleres raksts par

zirgaudzētāju un veterinārārsti Intu Cauni, kura dalās iespaidos par ceļojumu Kirgizstānā zirga mugurā.

Kā ierasts, žurnālā nozares ziņas no Latvijas un ārzemēm, labas veselības uzturēšanas padomi, saimnieku aptauja, recepte un anekdotes.

Atgādinām, ka žurnālu "Latvijas Lopkopis" iespējams abonēt VAS "Latvijas Pasts" pasta nodaļās visā Latvijā, abonēšanas indekss – 2044, pasūtīšanu iespējams veikt arī elektroniski "Latvijas Pasts" mājaslapas elektroniskās abonēšanas sadaļā: https://abone.lv/lv/latvijas_preses_izdevumi/zurnali/2044/2024_gads/

Žurnālu var iegādāties arī Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrā Ozolniekos. **LI**

Iveta Tomsons, LLKC Apgāda vadītāja

AKTUALITĀTES

1. lpp.

Elīna Ozola, LLKC Lauku attīstības nodaļas vadītāja: "Ik gadu ražotāju interese par dalību konkursā ir nemainīgi liela, un redzam, ka pēc medaļu saņemšanas ražotāji tās tiešām aktīvi eksponē kā tirdziņos, tā uz saviem produktiem. Lai žūrija labāk izprastu, kādēļ produkts ir tieši tāds, aicinām jau pieteikumā norādīt produkta īpašības, to īpašo, ko ražotājs, izstrādājot receptūru, domājis par tā pasniegšanu un saderību ar citiem ēdieniem vai pasniegšanu."

Produktu klātienē iesniegšana paredzēta LBTU Pārtikas tehnoloģijas fakultātē Rīgas ielā 22 a, Jelgavā, sākot no 18. septembra, konkrēti laiki un datumi jāskatās konkursa nolikumā: <https://novadagarsa.lv/konkurs/produktu-kvalitates-konkurss-2024/>

Uzvarētāju apbalvošana paredzēta 26. oktobrī, "Novada Garšas" sezonas noslēguma pasākumā Rīgā, "Sporta 2" kvartālā.

Uzziņai: Pirmajā produktu kvalitātes konkursā 2020. gadā piedalījās 29 ražotāji ar 71 produktu, 2021. gadā vērtēšanai tika iesniegti 164 produkti, 2022. gadā 73 ražotāji vērtēšanai iesniedza 205 produktus, bet 2023. gadā –

81 ražotājs bija pieteicis 199 produktus, no kuriem konkursā vērtēja 187 produktus no 74 ražotājiem.

Kontaktpersona par konkursa norisi – Elīna Ozola (elina.ozola@llkc.lv), kontaktpersona par paraugu piegādi – Evita Straumīte (e-pasts: evita.straumite@lbtu.lv). **LI**

Ilze Rūtenberga-Bērziņa, LLKC sabiedrisko attiecību speciāliste

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

GRĀMATVEDĪBA
UN NODOKĻIAKTUĀLIE NODOKĻU UN GRĀMATVEDĪBAS
JAUTĀJUMI ZEMNIEKU SAIMNIECĪBĀM

Zemnieku saimniecība kā uzņēmējdarbības forma ir vienīgā juridiskā persona, kurai ir iespējams izvēlēties starp iedzīvotāju ienākuma nodokli (IIN) un uzņēmumu ienākuma nodokli (UIN) attiecībā uz saimnieciskās darbības ienākuma aplikšanu. Zemnieku saimniecībai ir tiesības būt arī par mikro-uzņēmumu nodokļa maksātāju.

Līdz brīdim, kamēr zemnieku saimniecības ieņēmumi no saimnieciskajiem darījumiem nesasniedz 300 000 eiro gadā, par zemnieku saimniecības gūto ienākumu drīkst maksāt iedzīvotāju ienākuma nodokli. Par UIN maksātāju obligāti jāklūst, ja saimniecības apgrozījums iepriekšējā pārskata gadā pārsniedzis 300 000 eiro. Nosakot apgrozījuma apmēru, ņem vērā visus saimnieciskās darbības ieņēmumus, tai skaitā atbalsta maksājumus, kas tiek saņemti no Lauku atbalsta dienesta. Par UIN maksātāju drīkst kļūt arī ātrāk, t. i., negaidot līdz ieņēmumi sasniedz 300 000 eiro sliekšni.

UIN maksātāja statuss ir saistīts arī ar pienākumu sagatavot uzņēmumu gada pārskatu. Gada pārskata sastāvdaļas ir atkarīgas no uzņēmuma neto apgrozījuma, bilances un darbinieku skaita. Maziem uzņēmumiem gada pārskats sastāv no bilances un peļņas vai zaudējumu aprēķina un bilances piezīmēm, bet vidējam un lielām sabiedrībām gada pārskats ietver bilanci, peļņas vai zaudējumu aprēķinu, pašu kapitāla izmaiņu pārskatu, naudas plūsmas pārskatu, izvērstu pielikumu,

1. tabula

Ienākuma nodoklis no saimnieciskās darbības	Iedzīvotāju ienākuma nodoklis		Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Mikrouzņēmumu nodoklis	
	Vienkāršā ieraksta sistēma	Divkāršā ieraksta sistēma		Vienkāršā ieraksta sistēma	Divkāršā ieraksta sistēma
Grāmatvedības uzskaitē			Divkāršā ieraksta sistēma	Vienkāršā ieraksta sistēma	Divkāršā ieraksta sistēma
Gada pārskata sagatavošana		Finanšu pārskats	Gada pārskats		Finanšu pārskats vai gada pārskats

kā arī vadības ziņojumu. Ar uzņēmumu iesniegtajiem gada pārskatiem jebkurš var iepazīties bez maksas. Zemnieku saimniecību sagatavotajiem gada pārskatiem nevienā gadījumā nav nepieciešama zvērināta revidenta pārbaude; izņēmums, protams, ir situācijas, kad, piemēram, banka kā aizdevējs pieprasa, lai gada pārskats būtu revidēts.

Gada pārskats visbiežāk tiek sagatavots par periodu, kas sakrīt ar kalendāro gadu, bet ir iespējams izvēlēties pārskata periodu, kas ir 12 mēneši, bet atšķiras no kalendārā gada (piemēram, no 1. maija līdz 30. aprīlim).

Ja zemnieku saimniecība ir UIN maksātājs un attiecīgi sagatavo gada pārskatu, tad grāmatvedība ir jākārt divkāršā ieraksta sistēmā.

Tās zemnieku saimniecības, kuru gada apgrozījums 300 000 eiro nesasniedz un kuras izvēlas būt iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājas, grāmatvedības uzskaiti var kārtot vienkāršā ieraksta sistēmā vai divkāršā ieraksta sistēmā.

IIN maksātāji, kuri grāmatvedību kārtē vienkāršā ieraksta sistēmā, par

taksācijas gadu aizpilda gada ienākumu deklarācijas D3 pielikumu.

IIN maksātāji, kas izvēlas divkāršā ieraksta grāmatvedības uzskaiti, par taksācijas gadu aizpilda gada ienākumu deklarācijas D3¹ pielikumu un sagatavo arī finanšu pārskatu. Finanšu pārskats sastāv no bilances un ieņēmumu un izdevumu pārskata. Finanšu pārskata sagatavošanas kārtību nosaka 01.03.2022. Ministru kabineta noteikumi Nr. 145 "Kārtība, kādā uzņēmumi, kuri kārtē grāmatvedību divkāršā ieraksta sistēmā un ir iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātāji par ienākumiem no saimnieciskās darbības, sagatavo un iesniedz finanšu pārskatu". Atšķirībā no uzņēmumu gada pārskatiem šis finanšu pārskats publiski nav pieejams.

Iedzīvotāju ienākuma nodokļa maksātājiem taksācijas periods vienmēr sakrīt ar kalendāro gadu. **LU**

Linda PURIŅA,
LLKC Grāmatvedības un
finanšu nodaļas vadītāja,
sertificēta nodokļu konsultante
e-pasts: linda.purina@llkc.lv
tālrunis: 63007561

KONKURSS

LLKC UZSĀK IKGADĒJO SKĀBBARĪBAS KONKURSU

Skābbarības konkursa mērķis ir aktualizēt un motivēt augstvērtīgas rupjās lopbarības (skābbarības, skābsiena, kukurūzas skābbarības) gatavošanu piena un gaļas lopkopības saimniecībās.

Par konkursa norisi varat jautāt savu rajonu LLKC lopkopības konsultantiem. Skābbarības konkursa nolikums un online pieteikšanās anketa būs publicēta www.llkc.lv mājaslapā.

Saite <https://forms.office.com/e/VuJPqVF72Q>

Konkursa norises laiks – 2024. gada augusts līdz 2025. gada 15. janvāris.

Paraugus var ņemt gan ēdināšanas pakalpojuma sniedzēji, gan mūsu LLKC konsultanti.

Paraugus no bedrēm un tranšējām vajadzētu ņemt ar lie-lo zondi. Šis ir maksas pakalpojums, kuru var nodrošināt LLKC Lopkopības nodaļas speciālists Harijs Jēkabsons –

mēriekārtu tehniķis, iepriekš sazinoties pa tālruni 63050220 vai 26674146, vai Ilmārs Gruduls – 29421467. **LU**

LLKC Lopkopības nodaļa

AUGKOPIĀ

BIOĻĪSKĀS DAUDZVEIDĪBAS ATJAUNOŠANAS METODES ILGGADĪGAJOS ZĀLĀJOS

Nu jau rit trešais gads, kopš LLKC sadarbībā ar Latvijas Zemnieku federāciju, Daugavpils Universitāti un demonstrējuma zinātnisko vadītāju, Latvijas Dabas fonda zālāju biotopu eksperti Rūtu Sniedzi-Kretalovu Mācību un demonstrējumu centrā “Lielozoli” uzsāka demonstrējumu “Bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metodes ilggadīgajos zālajos” ar mērķi nodemonstrēt un izvērtēt bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metodes, botāniskā sastāva izmaiņas un veikt ekonomisko novērtējumu.

Demonstrējuma uzdevumi: ierīkot demonstrējumu integrētā saimniecībā un salīdzināt atjaunošanas metodes, veikt ekonomisko novērtējumu, kā arī ilggadīgā zālāja apsaimniekošanu saskaņā ar apsaimniekošanas plānu.

Demonstrējuma uzdevumi

Pirms demonstrējuma ierīkošanas veikts zālāju botāniskā sastāva un bioloģiskās daudzveidības novērtējums un konstatēts, ka lauks piemērots dažādu bioloģiskās daudzveidības veicinošu metožu efektivitātes izmēģināšanai. Veiktas augsnes analīzes un ierīkots demonstrējuma lauks 1,2 ha platībā, kas sadalīts 4 lauciņos, kur katrā no tiem pielietota atšķirīga bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metode.

Pirmais (kontroles) lauks, kurā konstatēts labākais botāniskais sastāvs, atstāts dabiskai sugu ienākšanai. Otrajā laukā veikta bioloģiski vērtīga zālāja sugu piesēja ilggadīgajā zālājā, kur 1/3 daļā lauka iesēts bioloģiski vērtīgu zālāju sēklu maisījums. Trešajā laukā veikta bioloģiski vērtīga zālāja zaļmasas izklāšana ilggadīgajā zālājā, savukārt ceturtajā laukā, tā centrā, 2022. gadā veikta augsnes ecēšana 6x40 m platā joslā un iesēti zvaguļi. 2023. gada rudenī veikta zālāju biotopa velēnas pārnese 30 m² platībā. Visos demonstrējuma laukos veikta zālāju kopšana atbilstoši zālāju apsaimniekošanas plānam.

Par rezultātiem un plāniem – lauka dienā

Katru gadu demonstrējuma īstenošana atspoguļota lauka dienā.

Foto: Ilze Skudra

Ir svarīgi, lai Latvijas laukos būtu dabiskās pļavas ar ilggadīgajiem zālājiem

Arī šogad, 19. jūnijā, kamēr lauki vēl nenopļauti un vieglāk varēja atpazīt pļavā augošos augus, lai demonstrētu un izvērtētu bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metodes ilggadīgajos zālajos, LLKC Mācību un demonstrējumu centrā “Lielozoli” Tukuma novada Slampes pagastā Tukuma konsultāciju birojs organizēja demonstrējuma lauka dienu.

Lauka dienā LLKC Augkopības nodaļas vadītāja p. i. Ilze Skudra pastāstīja par pasākumu “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, kura ietvaros LLKC ierīko demonstrējumus visā Latvijā. LLKC Tukuma konsultāciju biroja projektu vadītāja Sarma Rotberga iepazīstināja ar demonstrējuma gaitu.

Ne tikai pļavu kopšana, arī atpūtas piedāvājums

Savukārt ar pieredzi dabisko pļavu apsaimniekošanā Tukuma novada Lapmežciema pagasta saimniecībā “Vidnieki” dalījās tās saimnieki Indulis Skrebelis un Sanita Matule. Viņiem piederošajā īpašumā, kas atrodas Antiņciemā, Ķemeru Nacionālā parka teritorijā, atpūtas vietā “Dare”, saimnieki piedāvā atpūtu dabisko pļavu ielokā, ekskursijas saimniecībā ar stāstiem par Antiņciemu, par cigoriņu audzēšanu, kā arī par bioloģiski vērtīgu pļavu kopšanu. Tiek piedāvātas meistarklases, radošas darbnīcas, ārstniecības augus izzinošas pastaigas un vēl daudz citu pasākumu un radošu ak-

tivitāšu. Iegādājama arī “Sanitas Dabas veltes” produkcija no pļavās vāktiem augiem, kam piešķirta zīme – “Dabisko pļavu produkts”. Zīme tiek piešķirta dabisko pļavu produktu ražotājiem, kuri apsaimnieko dabiskās pļavas un ražo produktus – medu, zaļu tējas, gaļu, piena produktus, kā arī lauku tūrisma objektiem un amatniekiem. Sanita Matule pastāstīja, cik nozīmīga ir “Dabisko pļavu produkta” zīmes iegūšana, kas dod motivāciju turpināt apsaimniekot dabiskās pļavas, ražot produktus vietējam tirgum un iegūt labumu arī sev.

Iesaistīti Latvijā labākie speciālisti

Demonstrējuma zinātniskā vadītāja, Latvijas Dabas fonda zālāju biotopu eksperte Rūta Sniedze-Kretalova sniedza bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metožu izvērtējumu ilggadīgajos zālajos. Lai veiktu bioloģiski vērtīgu zālāju sugu piesēju ilggadīgajā zālājā, kas varētu būt vienkāršākā no pļavu atjaunošanas metodēm, problēma ir tāda, ka Latvijā šobrīd dabisko pļavas augu sēklu maisījumus nav iespējams iegādāties! Savukārt, izmantojot sēklu materiālus, kas nākušas no Rietumeiropas, tas var apdraudēt mūsu reģiona augu daudzveidību. Sēklām bagātas zāles ienešana ilggadīgajos zālajos ir pati efektīvākā no bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metodēm.

► 5. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Lauka dienas dalībnieki, tajā skaitā atzīti speciālisti, nevairjās, lai situāciju apskatītu lietus laikā

◀ 4. lpp.

Sēklu pārnesi ar sēklu zāli raksturo augsta efektivitāte – ar sēklu zāli var ievākt līdz pat 90% no konkrētā brīža sēklu ražas. Ar sēklu zāli var pārnest ne tikai pļaušanas laikā gatavās sēklas, bet arī daļu no sēklām, kas sēklu zāles pārneses brīdī vēl nav gatavas – tās ienāksies sēklu zāles žūšanas laikā. Zālāja biotopa velēnas pārnese ir ļoti darbietilpīga, dārga, un iespējams “pārnest” vien nelielu platību – dažus kvadrātmetrus. Metode pieļaujama tikai tajos gadījumos, ja zālājs tiek iznīcināts (piemēram, īstenojot nozīmīgus infrastruktūras objektus).

Latvijas Dabas fonda eksperte Baiba Strazdiņa dalījās praktiskā pieredzē bioloģiski vērtīgo zālāju atjaunošanā – krūmu izciršana, augsnes frēzēšana, auglības samazināšana – balstoties uz

projektā *GrassLIFE* gūto pieredzi. *GrassLIFE* projekta viens no galvenajiem mērķiem ir veikt prioritāri aizsargājamo zālāju biotopu atjaunošanu, veidošanu un to aizsardzības statusa uzlabošanu, izmantojot gan pārbaudītas metodes, gan testējot inovatīvas pieejas.

Kā kopt dažādas pļavas

Uzzinājām, kā kopt vai atjaunot dažādas dabiskās pļavas – gan ciņainas, gan ar kūlu klātas, pļavas ar apaugumiem, pārganītas, pārplautas, ilgstoši neapganītas vai ekspansīvo sugu pārņemtas. Dažādu dabisko pļavu atjaunošanā tiek pielietotas dažādas metodes: atjaunojoša pļaušana, ganīšanas uzsākšana vai, tieši pretēji – ganīšanas intensitātes mazināšana, dažādu sēklu pārneses, auglības mazināšana, kas lielā mērā ir atkarīga no ilgstošas

zāles mulčēšanas, zemes līdzināšanas darbi – mežacūku rakumi vai rises. Ko vēl varam darīt – izcirst krūmus, atbrīvojot vietu augiem. Veikt frēzēšanu, ecēšanu, veikt dziļo aršanu vai noņemt augsnes virskārtu.

Atskaites periodā veikts zālāja novērtējums. Zālāju botāniskajā sastāvā un bioloģiskajā daudzveidībā nav būtisku izmaiņu, tomēr bioloģiskās daudzveidības atjaunošanā vērojamas pozitīvas tendences.

Veikts apkopojums par 2022.-2024. gada zālāju ierīkošanas un apsaimniekošanas izmaksām uz 0,3 ha:

1. lauks – 125,75 eiro,
2. lauks – 159,91 eiro,
3. lauks – 926,54 eiro,
4. lauks – 871,64 eiro.

Apkopojot zālāju ierīkošanas un apsaimniekošanas izmaksas, redzam, ka 3. laukā, kur tika veikta bioloģiski vērtīga zālāja zaļmasas izklāšana, izmaksas ir ievērojami lielas – 926,54 eiro, savukārt ceturtajā laukā, kur tika veikta zālāja velēnas pārnese – nedaudz mazākas 871,64 eiro, tomēr jāņem vērā, ka velēna tika pārnesta vien 30 m² platībā.

Veicot demonstrējumu par lauku zālāju apsaimniekošanu un veģetācijas attīstības novērtēšanu, projekts turpināsies līdz 2025. gada septembrim.

Kopīgiem spēkiem saglabāsim un atjaunosim dabas daudzveidību!

LAP 2014.-2020. apakšpasākums “Atbalsts demonstrējumu pasākumiem un informācijas pasākumiem”, LAD līguma Nr. 10 2.1-20/21/P11 (21. lote), demonstrējuma tēma „Bioloģiskās daudzveidības atjaunošanas metožu demonstrējums ilggadīgajos zālajos”. Atbalsta Latvijas Zemkopības ministrija un Lauku atbalsta dienests.

Sarma ROTBERGA,
LLKC Tukuma
biroja projektu vadītāja
e-pasts:
sarma.rotberga@llkc.lv
tālr. 63122040

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
EIROPA INVESTĒ LAUKU APVIDOS
Eiropas Lauksaimniecības fonds
lauku attīstībai

ILGGADĪGO ZĀLĀJU ĪPATSVARS 2024. GADĀ IR ATBILSTOŠS PRASĪBĀM

Lauku atbalsta dienests ir izvērtējis šajā gadā pieteiktās ilggadīgo zālāju platības un secinājis, ka šogad deklarēto ilggadīgo zālāju īpatsvars ir atbilstošs prasībām.

LAD aicina lauksaimniekus būt

vērīgiem un turpmāk neuzart ilggadīgos zālājus, lai nākamajā gadā nebūtu jāveic to atjaunošana.

Ilggadīgo zālāju atsauces platības īpatsvars ir 23,58%, bet deklarēto ilggadīgo zālāju īpatsvars 2024. gadā

attiecībā pret kopējo deklarēto lauksaimniecības zemi ir 22,86%. Platības īpatsvara rādītāja samazinājums ir 3,05%. Situācija ir noteikta uz 2024. gada 1. augustu.

ZM informācija

LEADER

JELGAVAS NOVADĀ STIPRINA IEDZĪVOTĀJU LĪDZDALĪBU UN UZSĀK IEDZĪVOTĀJU PADOMJU VEIDOŠANU

Lielupe
lauku partnerība

Lai veicinātu iedzīvotāju līdzdalību Jelgavas novadā, biedrība “Lauku partnerība “Lielupe””, sākot ar 2020. gada nogali, trīs gadus īstenoja iniciatīvu “Kopdare”. Iepriekšējos gadus partnerība bija ieguldījusi savu darbu tieši vietējās uzņēmējdarbības stiprināšanā, tāpēc būtiski bija pievērsties arī kopienai un tās aktivizēšanai.

Aktivizēt kopienu ir viens no partnerības uzdevumiem, tas ir liels izaicinājums, bet tad, ja tas izdodas – sniedz patiesu gandarījumu. Partnerība drosmīgi centās izmēģināt jaunas metodes iedzīvotāju aktivizēšanai. Tika organizētas kopienu līdzdalības spēles pagastos, Demokrātijas festivāls, Ideju fitness un iedzīvotāju iesaiste Dziesmu svētku liecību vākšanā novadā. Tāpat tika īstenotas vairākas tikšanās ar iedzīvotājiem visos pagastos, lai informētu un rosinātu diskutēt par iespēju veidot iedzīvotāju padomes novadā. Kādu rezultātu tas ir devis un cik ilgs laiks nepieciešams, lai iedzīvotāju līdzdalība pieaugtu?

Caur spēli un radošumu uz atvērtību līdzdalībai

Ar ko mums asociējas iedzīvotāju tikšanās lauku pagastos? Zāle, krēslī izvietoti rindās, priekšā galds, aiz kura sēž sapulces vadītāji. Tas veido situāciju *mēs te un jūs tur*. Lai veidotos dialogs, kā arī kopīga lēmumu pieņemšana, mums sākotnēji jāpazīst citam citu, jāsažūt vienotība savā starpā. Tāpēc iedzīvotāji mūsu pusē savā ziņā tika izaicināti satikties neformāli pie kopīga galda, kopā ar pagasta pārvaldnieku un kādu no deputātiem, dodoties kopīgā līdzdalības ceļojumā, kurā iepriekš tika sagatavotas vairākas “stacijas” ar uzdevumiem, līdz beidzot kopīgi atrastas vērtības, savā pagastā apzinātas stiprās puses, pārrunāti aktuāli jautājumi, katram bija iespēja dalīties savās idejās, kuras paši varētu īstenot savā pagastā un ko vēlētots uzticēt īstenot pašvaldībai. Dalībnieki vienu no idejām patiešām kopīgi arī īstenoja savā pagastā, saņemot nelielu atbalstu no pašvaldības idejas īs-

Foto: Vidēga Strautniece

Demokrātijas festivāls “Kopienas sarunas”

tenošanai. Svētes pagastā iedzīvotāji pirmo reizi noorganizēja ražas svētkus, kas nu jau kļuvis par tradīciju.

Tiekoties ar iedzīvotājiem pagastos un pārrunājot aktuālos jautājumus, vērojām, ka ikdienas rūpes un vajadzību risināšana reizēm aizēno mūsu spēju ieraudzīt sevi, savu apkārtni vieglāk, gaišāk un radošāk. Kas ir īpašs manā pagastā, kā nav citur? Kā es gribētu svinēt savus pagasta svētkus? Kā es gribētu parādīt savu pagastu citiem? Nemaz nav tik viegli ieraudzīt jaunas iespējas tajā pašā vidē, kas ir sen pazīstama un zināma. Tāpēc šo vēsti ar aicinājumu uz radošuma treniņu veltījām ikvienam iedzīvotājam un darbiniekam pagastu pārvaldēs. Liekot kopā dažādus redzējumus par konkrētiem pasākumiem un no jauna radītās idejas, tapa jauni pasākumi gan senioriem, gan jauniešiem. Daudzos pagastos tika pilnveidoti un uzlaboti pagastu svētku iespējamie scenāriji, iekļaujot vēl nebijušas idejas. Sadarbībai ir liela nozīme pagasta kultūras dzīves veidošanā. Vairākos pagastos paši dalībnieki atzina, ka veidojot šādas – plašākas darba grupas pagastos, iesaistot iedzīvotājus, iespējams saplānot jaunus un pašiem nozīmīgus notikumus gan kultūras, gan citās vietējai sabiedrībai aktuālās jomās.

Deputātu debates un kafija ar politiķiem

Kā nozīmīgu aktivitāti saskatījām dialoga stiprināšanu starp iedzīvotājiem, deputātu kandidātiem un poli-

tiķiem. Pirms pašvaldību vēlēšanām tika organizētas deputātu kandidātu debātes, ko līdz šim pazinām tikai kā valsts mēroga aktivitāti, novadā šāda prakse nekad nav bijusi. Tāpat pirmo reizi iedzīvotāji tika aicināti uz sestdienas kafiju ar Jelgavas novada domes deputātiem, lai iepazītu līdz šim paveikto un pārrunātu turpmākās ieceres. Iedzīvotāji novērtēja šādu pasākumu, atzīstot, ka šādas tikšanās ar deputātiem nepieciešams rīkot biežāk, piemēram divas reizes gadā, vai pat vēl biežāk. Pārsteidzoši pašiem bija atzīt, cik atšķirīgi ir viedokļi iedzīvotājiem no dažādiem pagastiem novadā. Jāatzīst, ka praktizēt regulāru viedokļu apmaiņu citviet pasaulē ir ierasta prakse. Tā, piemēram, Igaunijā, Pērnavas pašvaldībā reizi ceturksnī ciemos un kopienās notiek apaļā galda diskusijas, kur pašvaldība aicina pārstāvi no katra ciema uz sarunu par aktuāliem jautājumiem. Secinām, ka partnerība var būt kā platforma iedzīvotāju dialogam ar deputātiem, kas nodrošina, noorganizē šo vidi un aicina satikties.

Iedzīvotāju padomes kā praktisks solis

2022. gada rudenī iedzīvotāju forums “Būt vai nebūt iedzīvotāju padomēm Jelgavas novadā?” bija pirmā reize, kad jautājums par iedzīvotāju padomēm plašāk tika aktualizēts iedzīvotāju un pašvaldības starpā.

► 7. lpp.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

6. lpp.

Pēc foruma katrā pagastā notika sanāksmes, kurās partnerība informēja par jauno Pašvaldību likumu un skaidrojām, kāpēc iedzīvotāju padomes ir nepieciešamas. Iedzīvotāju padome ir brīvprātīga iedzīvotāju konsultatīva institūcija, lai nodrošinātu vietējo kopienu iedzīvotāju interešu pārstāvību un pašvaldības teritorijas attīstību, veicinot iedzīvotāju savstarpējo sadarbību un saskaņotu rīcību kopējam labumam (Pašvaldību likums, 58. panta pirmā daļa). Uzzinājām pašu iedzīvotāju viedokli par šo līdzdalības pieeju. Secinājām, ka iedzīvotājos kopumā nav vienota viedokļa. Daļa ir skeptiski, daļa gaida vairāk pašvaldības rīcību, bet daļa iedzīvotāju tomēr vēlas līdzdarboties. Arī pašvaldībā dažādi tiek vērtēti šis līdzdalības veids – tas pašvaldībai prasa papildu darbu, laiku un cilvēkresursu ieguldījumu. Un tomēr šeit mēs vēlētos uzdot jautājumu – mēs dažādi varam domāt un spriest, bet vai tā kopumā mums ir vērtība? Līdzdalība lēmumu pieņemšanā ir veselīga pieeja ceļā uz nobriedušu sabiedrību, kur notiek līdzvērtīga un regulāra komunikācija. Partnerība centās iedzīvotājus iesaistīt arī darba grupā, lai sniegtu priekšlikumus iedzīvotāju padomes nolikumam, ko Jelgavas novada domē apstiprināja 2024. gada pavasarī. Piecos novada pagastos iedzīvotāji ir izteikuši vēlmi veidot iedzīvotāju padomi un darboties tajā kā padomes locekļi. Redzot šos procesus novadā, arī citos pagastos sāk interesēties iedzīvotāji.

Regulāri notiek iedzīvotāju sanāksmes pagastos

Pašvaldības ir izveidotas, lai strādātu vietējo iedzīvotāju labā. Lai varētu šo uzdevumu pildīt, pašvaldībai nepieciešams regulāri konsultēties ar saviem iedzīvotājiem – noskaidrot viedokli, apzināt vajadzības, kopīgi meklēt labākos risinājumus utt. Tāpat pašvaldībai jārada pietiekamas iespējas pašiem iedzīvotājiem iesaistīties ar savu iniciatīvu pašvaldības darbā. Tādēļ regulāras, jēgpilnas konsultācijas ar iedzīvotājiem par pašvaldību darbību ir viena no svarīgākajām labi pārvaldītas pašvaldības pazīmēm.

Jaunus izaicinājumus sabiedrības līdzdalībā ir radījuši administratīvi teritoriālā reforma, jo vairums no pašvaldībām ir kļuvušas ievērojami lielākas un palielinājusies fiziskā distance starp iedzīvotājiem un vietējo pašvaldību, pašvaldību pārvaldība palikusi bezpersoniskāka, mainījies savstarpējā saziņa, atsevišķu pakalpojumu sniegšanas kārtība. Lai iedzīvotāji nejustos aizmirsti vai bezspēcīgi ietekmēt savas pašvaldības lēmumus, pašvaldībām svarīgi izveidot pietiekami plašas iespējas iedzīvotājiem ietekmēt pašvaldību darbību.

Pozitīvas pārmaiņas iepriecina

Dažādu aktivitāšu īstenošanas laikā novērojām vairākas pozitīvas pārmaiņas savā kopienā – aktivizējoties pagastu iedzīvotājiem daudzviet izveidotas *WhatsApp* grupas, kas liecina par savstarpējas komunikācijas veidošanos, uzlabojies dialogs ar pārvaldniekiem, notiek pašu organizētas

iniciatīvas, savukārt Zaļenieku pagasta iedzīvotāji izveidojuši sava pagasta attīstības biedrību. Ievērojām arī jaunas prakses un pieejas pašvaldībā, piemēram, darbā pieņemot pagasta pārvaldnieku, viņam tiek dota iespēja satikties un iepazīties ar iedzīvotājiem. Savukārt pagastu pārvaldnieki ir sajutuši, ka aiz viņiem “stāv spēcīgas iedzīvotāju komandas”, kas ļauj vieglāk aizstāvēt budžetu un citus pagastam nozīmīgus jautājumus.

Mums ir gandarījums, ka izdevies sasniegt cilvēkus, kas līdz šim nav bijuši partnerības redzeslokā, kā arī ir vairotas organizācijas atpazīstamība. Esam ne tikai kā LEADER programmas īstenotājs, bet arī kā tilts starp iedzīvotājiem un pašvaldību, dodot impulsu kopienas aktivizēšanai.

Šāda veida aktivitātes atstāj iespaidu uz pašu organizāciju. Tas ļauj apzināties savu spēku un iespējas daudz dziļāk un plašāk strādāt ar vietējo kopienu, palīdzot tai augt un attīstīties.

Sabiedrības aktivizēšanas aktivitātes partnerība īstenoja, piesaistot Aktīvo iedzīvotāju fonda un Sabiedrības integrācijas fonda līdzekļus. Iesāktās iniciatīvas “Kopdare” ideja un ar to saistītais simbols ir izveidoti projektā un pēc tā noslēguma integrēti jaunajā organizācijas logo un darbībā, kas pēc projekta vēl mērķtiecīgāk un intensīvāk stiprina vietējās kopienas, piemēram, organizācijas mājaslapā izveidojot jaunu, īpaši kopienām paredzētu sadaļu un iekļaujot šo virzienu jaunā perioda stratēģijā.

Saprotam, ka nozīmīgākām pārmaiņām līdzdalībā nepieciešami vairāki gadi, kamēr sāk veidoties jauni ieradumi un tradīcijas, tomēr šī īstenotā iniciatīva ir kā iesēta sēkla, kas ļāva līdzdalības jēdzienu Jelgavas novadā padarīt saprotamāku, tuvināt iedzīvotājus savam novadam un tā pārvaldei, kā arī iedzīvotājos radīja sajūtu, ka mēs varam un drīkstam daudz ko darīt paši. Kā atzina kādā no līdzdalības spēlēm iedzīvotāji – “Kas tad, ja ne mēs, kad tad, ja ne tagad!”

Mēs vēlam, lai top spēcīgas kopienas visos Latvijas novados!

Vidga STRAUTNIECE,
biedrība “Lauku partnerība “Lielupe””
e-pasts: lielupe@partneribalielupe.lv
www: partneribalielupe.lv

DĀRZKOPIĀ

POLIJAS DĀRZKOPIĒBĀ VISS NOTIEK!

Polijā dārzkopība vienmēr ir bijusi cieņā un nepārspilējot ir viena no spēcīgākajām un dzīvotspējīgākajām. Tai ir ievērojams vietējais tirgus, kas ir vismaz 22 reizes apjomīgāks kā mūsu, Latvijas, tirgus. Skierneves Dārzkopības institūts jau izsenis ir pazīstams ar savām izpētes programmām un lielu pienesumu Polijas dārzkopībai. Tas ir galvenais mugurkauls, kas spēj ģenerēt Polijas dārzkopjiem daudz būtiskas un vajadzīgas atziņas tālākai attīstībai.

Iepazīšanās ar šī institūta darbu mums bija iespējama augkopības konsultantu apmācību projekta ietvaros sadarbībā ar LLKC Tālākizglītības nodaļu un Kuldīgas konsultāciju biroju.

Pilnas dienas garumā mums bija iespēja iepazīties ar būtiskākajiem projektiem un to rezultātiem, kas gūti pēdējās desmitgadēs Polijas dārzkopībā. Projekta ietvaros laika posmā no 2009. līdz 2015. gadam tika izveidota SIMBIO datu banka ar 53 000 sēņu, tajā skaitā mikorizas, 3500 dažādām baktērijām un raugiem. Darba rezultātā tapa visdažādākie bioloģiskie preparāti, kas saturēja ne tikai mikroorganismus, bet arī dabiskās antibiotikas, aminoskābes, organiskās skābes. Tas viss tika paredzēts trīs izvēlētajām kultūrām – ābelēm, ķiršiem un zemenēm, lai uzlabotu to augšanas apstākļus un ražību.

Izstrādāti mikrobioloģiskie preparāti

Projekta gaitā veicot monitorēšanu, caurulēs, kuras tika ierakstas augsnē 60 grādu leņķī, tika ievietotas kameras un novērots, ka tur, kur tika pielietoti minerālmēsli, augu saknes un to spurgaliņas attīstās ne tik labi kā tur, kur tiek

Brūnoglek kalpo kā sastāvdaļa daudziem bio preparātiem

izmantoti mikrobioloģiskie preparāti.

Tika atrasts pielietojums brūnoglēm (leonardīts), kas ir viens no visizplatītākajiem dabiskajiem izkrautņiem. Uz to bāzes tika radīti 12 dažādi mikrobioloģiskie preparāti, katram no tiem piemita daudzas pozitīvas īpašības, piemēram, sekmē sakņu attīstību, piegādā augiem vajadzīgos barības mikro un makroelementus, augu sakņu sistēmai palīdz veidot aizsardzību pret patogēniem (antibiotikas). Ar šādu preparātu ražošanu Polijā nodarbojas vismaz 50 dažādi uzņēmumi. Tiek iegūtas humīnskābes, kas kalpo augsnes organiskās vielas, tajā skaitā humusa stiprināšanai. Stiprina augsnes mikrofloru. Preparāti uzlabo augsnes fizikālās īpašības – augsnes struktūru, spēju uzsūkt un uzglabāt ūdeni, uzlabo-

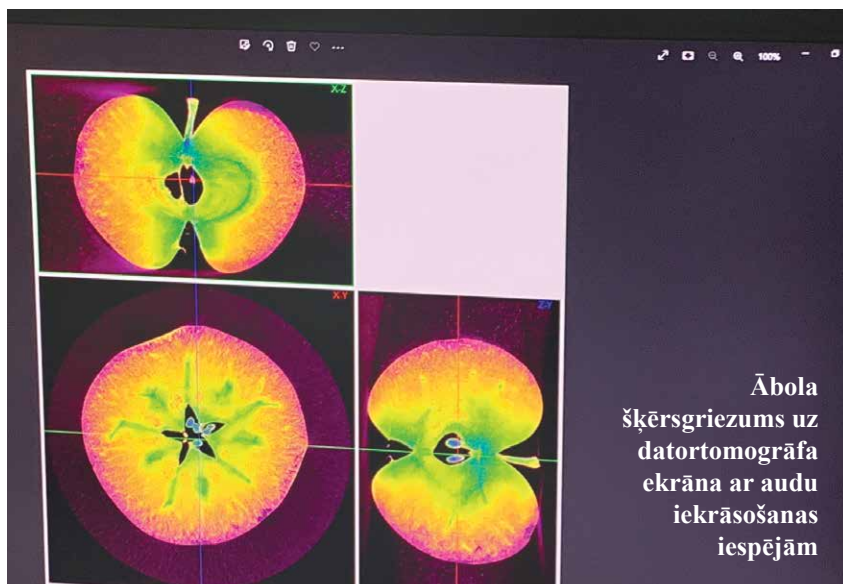
jas esošo barības elementu uzņemšana un izmantošana. Skābās augsnes stabilizējas augsnes pH rādītāji. Augiem uzlabojas fotosintēzes rādītāji un tiem pieaug noturība pret dažādiem stresa faktoriem. Preparātus ir iespējams pielietot, gan izsmidzinot pa koku un stādu lapām, gan arī uz augsnes virsmas. Ražas pieaugums atkarībā no situācijas un vides apstākļiem var būt līdz pat 30%. Augu aizsardzībai augu ekstrakti tiek izmantoti kopā ar organiskām skābēm un mikroelementiem.

Viens no lielākajiem ieguvumiem ir tas, ka augļu un ogu raža pēc novākšanas vidēji par 30% labāk uzglabājas. Augļiem un ogām ir augstāks sausnas un cukura saturs.

Tā kā Polijā trūkst kūtsmēsli, līdzīgi kā Latvijā, tad plaši tiek ražoti dažādi preparāti no ražošanas un pārstrādes atlikumiem, sevišķi augļiem un dārzeņiem, kombinējot tos kopā ar brūnoglēm un mikroorganismiem. Šie līdzekļi palīdz mazināt augsnes erozijas sekas. Liels ieguvums ir tas, ka, izmantojot šos līdzekļus, praktiski nav iespējama pārdozēšana, līdz ar to ne tikai netiek piesārņota apkārtnējā vide, bet augi ar savu sakņu sistēmu izmanto tieši tik, cik nepieciešams.

Nozīmīgs darbs ne tikai sev, bet pasaulei

Darbu nozīmību stiprina fakti, ka ES vidēji līdz pat 70% augšņu ir degradētas. Pasaulē ik stundu tiek zaudētas lauksaimniecībā izmantojamās zemes, ES valstīs 244 ha auglīgās zemes tiek apbūvētas (ceļi un ēkas). ▶ 9. lpp.

Ābola šķērsgriezums uz datortomogrāfa ekrāna ar audu iekrāsošanas iespējām

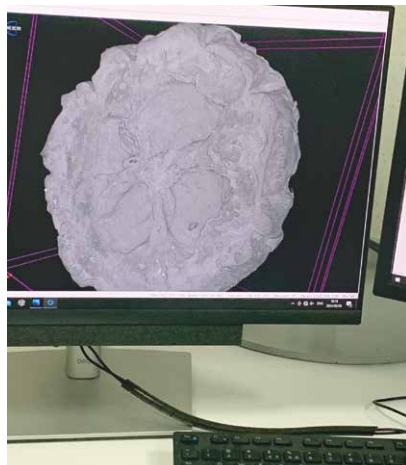
8. lpp.

Vidēji pasaulē 30% augšņu ir pakļautas erozijas procesiem (vējš, ūdens, tehnika). Polija dod ieguldījumu ne tikai situācijas uzlabošanai savā valstī, bet arī pasaulē, jo uz augu pārstrādes produktiem un mikroorganismiem bāzētie produkti plaši tiek izmantoti Apvienotajos Arābu emirātos, Ķīnā, tajā skaitā sasāļotajās augsnes, un ne tikai lauksaimniecībā, bet arī pilsētu sabiedriskajos apstādījumos.

Polji ir konstatējuši, ka māla augsne degradēšanās procesu rezultātā var izskaloties barības makroelementi. Pielietojot bio preparātus, šos procesus var ievērojami samazināt.

Lietā tiek likti arī kaļķi saturošie ieži, kas veidojas pēc brūnoglū ieguves procesa. Tos izmanto, plaši pielietojot mikroorganismu preparātus. Vieni no galvenajiem produktiem ir Trihodermas sēne un *Baccillus subtilis* baktērijas. Šajā nozarē aktīvi citi pēc cita tiek realizēti pētniecības projekti, kuros tiek izmantots arī ES finansējums. Rezultāti Polijas dārzkopību virza strauji uz priekšu.

Polija ES tirgū realizē tikai ap 12% no šo preparātu saražošanas apjoma.

Žāvētas dzērvenes attēls uz datortomogrāfa

Vidēji šo līdzekļu tirgus apjoms aug par 11–13% gadā, kamēr minerālmēslojuma tikai par 1–3%.

Izmanto jaunākās pētniecības metodes

Pētniecībā ne tikai tiek izmantots zināms pētnieku un praktiķu potenciāls, bet aktīvi tiek ieviestas jaunākās pētniecības metodes, piemēram, datortomogrāfija. Lai arī pati par sevi metode nav jauna, tomēr tās pielietošana dārzkopībā

ir jaunums. Interesanti, ka šāds datortomogrāfs ir ar 10 000 reižu augstāku precizitāti, nekā tie, ko izmanto cilvēku veselības stāvokļa apsekošanai. Metode balstās uz to, ka skenējamo objektu "šķēlē", vienlaikus skenējot, iegūst vienam objektam līdz pat 35 000 attēlu, kurus var skatīt gan atsevišķi, gan virknēt, veidojot video, gan vienā, gan otrā virzienā. Attiecīgos slāņus var iekrāsot atkarībā pēc vajadzības. Tas nodrošina iespējas ar ļoti augstu precizitāti saprast dažādus procesus augļos un ogās vēl pirms tam, kad tas ir kļuvis redzams vizuāli. Šādas metodes pielietojums ir ļoti plašs, sākot no augļu un ogu kvalitātes līdz morfoloģijai.

Pieredzes apmaiņas brauciens tika organizēts LAP (2014.-2020.) apakšprogrammas pasākumā "Atbalsts konsultantu apmācībām". LAD līguma Nr. 10.2.1-20/21/P16. Grupas mācību tēma: "Kvalitatīva dārzkopības produkcijas ražošana un realizācija".

VIDE

ĪPAŠNIEKUS AICINA PIETEIKT LIELUS KOKUS SAKOPŠANAI

Dabas aizsardzības pārvalde projektā *LIFE Osmo Baltic* uzsāk īstenot programmu "No koka uz koku", lai veicinātu vecu koku ilgtermiņa saglabāšanu, nodrošinot piemērotu dzīvotni daudzām sugām. Īpašnieki aicināti pieteikt savus kokus bezmaksas sakopšanai.

Lieli un veci koki ir mājvieta dažādām dzīvnieku, augu un sēņu sugām, kā arī būtiska mūsu kultūrvēstures un ainaviskā vērtība. Visā Eiropā novērojama vecu koku skaita samazināšanās, kas negatīvi ietekmē ar šo dzīves vietu saistīto sugu pastāvēšanu nākotnē.

"Vecu koku, tai skaitā dižkoku, atbilstoša sakopšana ir ne tikai estētikas jautājums. Sakopšana sniedz iespēju kokam ilgāk pildīt tā ekoloģiskās funkcijas, proti, nodrošināt mājvietu dzīvajai dabai. Īpašnieku iesaiste šo darbu īstenošanā ir būtiska loma, lai uzlabotu šādas dzīvotnes kvalitāti visā Latvijā," pauž *LIFE Osmo Baltic* projekta vadītāja Iriša Mukāne.

Programmā aicināti pieteikties īpašnieki (fiziskas un juridiskas personas), kuru īpašumā atrodas lielu dimensiju veci dobumaini lapu koki. Dalībai programmā var pieteikt lapu kokus. Prioritārās koku sugas ir parastais ozols, parastā liepa, parastā zirgkastaņa, parastā kļava.

Pieteikties programmai var līdz 2024. gada 15. septembrim, aizpildot tiešsaistes veidlapu pārvaldes interneta vietnē www.daba.gov.lv sadaļā Programma "No koka uz koku". Turpat skatāma plašāka informācija par programmu un nolikums pieteikumu izvērtēšanai. No programmā pieteiktajiem kokiem tiks izvēlēti tie, kam pārvalde veiks koku stāvokļa novērtēšanas un sakopšanas darbus.

Īpaši nozīmīgas teritorijas programmas īstenošanai ir Aizkraukles, Alūksnes, Bauskas, Gulbenes, Jēkabpils, Kuldīgas, Līvānu, Ludzas, Madonas, Ogres, Preiļu, Rēzeknes, Smiltenes, Talsu, Valkas, Valmieras, Varakļānu un Ventspils novadi.

Veco lapu koku dobumos mīt īpaši aizsargājama un reta kukaiņu suga – lap-

koku praulgrauzis. Vabole savas dzīves laikā spējīga pārvietoties vien dažus kilometrus, tāpēc piemērotu dzīves vietu savienojamība ir ļoti būtiska šīs daudzdu citu sugu pastāvēšanai ilgtermiņā. Lapkoku praulgrauzis ir lietussargsuga un sugas aizsardzības pasākumi sniedz lielu ieguldījumu daudzu citu aizsargājamo sugu saglabāšanā.

LIFE Osmo Baltic projekta galvenais mērķis ir nodrošināt lapkoku praulgrauža aizsardzību, izveidojot pārrobežu ekoloģisko tīklu, kas savieno šīs sugas Lietuvas un Latvijas populācijas. Projektu finansē Eiropas Savienības Vides un klimata rīcības programma (LIFE), Lietuvas Vides ministrija un Latvijas Valsts reģionālās attīstības aģentūra. Plašāka informācija pieejama pārvaldes interneta vietnē www.daba.gov.lv. Kontaktinformācija: e-pastā koki@daba.gov.lv, tālrunis 25656314.

Zanda Segliņa,

Dabas aizsardzības pārvaldes projekta *LIFE Osmo Baltic* koordinators asistente, e-pasts: zanda.seglna@daba.gov.lv, www.daba.gov.lv

ĢIMENE LAUKU SĒTĀ

MELEČU ĢIMENES AICINĀJUMS

Daudzi jaunieši mūsdienās, tāpat kā Sprīdītis, dodas plašajā pasaulē laimi meklēt. Taču ar laiku, tāpat kā šim pasaku varonim, nāk sapratne un vēlme atgriezties dzimtajā pusē. Protams, nav jau īpaši daudz šādu jauniešu, bet tas mazumiņš, kurus dzimtas saknes un mīlestība pret savu novadu, pagastu atved atpakaļ, priecē. Māsa Lelde un Laine Meleces spēra šo drosmīgo soli, un tagad saimnieko savu vecāku mājās Alūksnes novada Ilzenes pagasta “Jaunzvirgzdiņos”.

Māja atrodas pasakaini skaistā vietā – dabīgo pļavu, mežu ielokā, nebūt ne paša lielceļa malā. Mamma Santa šeit dzīvo un strādā daudzus gadus saskaņā ar dabu. Viņa ir pirtniece, masiere, meistarklašu pasniedzēja, kā arī aktīva savvaļas augu vācēja, atpūtas kompleksa “Pirts baudas” īpašniece.

Santa 29 gadus bija vietējā skolā vizuālās mākslas pasniedzēja, taču pienāca brīdis, kad skolā vairs neredzēja savas izaugsmes iespējas, un drosmīgi nolēma pamest algoto darbu, uzsākot savu biznesu. Sākumā tās bija zāļu tējas, veselīgi sīrupi, bet tad īpašumā tika uzcelta pirts, un nu jau galvenā nodarbošanās ir viss, kas saistīts ar veselīgu dzīves veidu, pirtslietām. Santa gan uzskata, ka nekur tālu no pedagogijas nav, jo vadot pieauguša-

Foto: no ģimenes arhīva

Meleču ģimenes meitenes (no kreisās): Laine, Lelde un mamma Santa

jiem meistarklases, nodod savas zināšanas un prasmes tālāk. Viņa saka, ka sajūt sevī aicinājumu iedvesmot un izglītēt citus, lai tie nebaidītos attīstīties un sasniegt mērķus. Santa savas pirtszinības, klasiskās masāžas zināšanas labprāt nodod tālāk, vienlaikus pati bagātinot savu pieredzi, kontaktējoties ar dažādiem cilvēkiem.

Augstā godā ir latviskums

Ģimenē augstā godā ir latviskums un latviskās tradīcijas, kas izpaužas dažādos veidos. Īpaši tas jūtams svētkos, bet arī ikdienā ar paražām, valodu un kultūras mantojumu. Santa šīs sajūtas ir pirts, tās rituāli, kas bagātīgi ar augu daudzveidību. Latviskums ir gandrīz visā, ko viņa dara. “Latviskās kultūras daļa ir arī rokdarbi – aušana, adīšana un citi darbi. Tie ir ikdienas rituāli – rudzu maizes cepšana un zāļu tējas pagatavošana,” stāsta Santa. Ziemā, kad pirts lietas nedaudz mazinās, Santa māca citiem aust raibu raibos lakatus. Gribētāju netrūkst ne tikai savā novadā, bet arī kaimiņu un vēl tālākos novados. Kādas krāsas, kādi raksti, un tik daudz smaidošu, par savu paveikto lepnu audēju. Santa saka, ka tas viss dod spēku turpināt iesāktu un atklāt atkal ko jaunu, sev un apkārtnējiem.

Kā jau latviešiem ir sakāmvārds, ka ābols no ābeles tālu nekrīt, arī meitas Laine un Lelde nolēma pamest pilsētas vidi, nevēlējās strādāt citu labā, un atgriezās mājās. Tagad viņas kopā savos “Jaunzvirgzdiņos” organizē da-

žādus pasākumus un uzskata, ka māsu spēks ir tas, kas palīdz.

Komplekss “Pirts baudas”

Vasaras ir karstākais laiks gan dabā, gan arī atpūtas kompleksā “Pirts baudas”. Darba pilnas rokas. Lelde saka, ka šī ir viena no viņas un māsa Laines svarīgākajām vietām uz pasaules, te ieguldot savu sirdi un dvēseli.

Šovasar māsa jau ceturto reizi “Jaunzvirgzdiņos” rīkoja elektroniskās mūzikas festivālu “Brave” – tā ir vieta, kur sastapties ar draugiem, dejot pie dabas un izbaudīt visu, kas nepieciešams lieliskam festivālam. Pagājušajā gadā par godu šim festivālam meiteņu tētis īpašumā uzcēla estrādi, savukārt festivāla organizēšanā piedalījās visa ģimene. “Sapratām, ka būtu muļķīgi estrādi izmatot tikai vienu reizi gadā, tādēļ “Brave” turpinām, lai tas kļūtu par ikvasaras tradīciju,” stāsta Laine.

Rīko amatiermākslas festivālu

Viena no kopīgajām ģimenes interesēm ir teātris. Savulaik mamma darbojās Ilzenes teātrī, un nu to turpina abas māsas. Jau skolas laikā Laine un Lelde bija cieši saistītas ar aktiermākslu, tas viņas interesējis un aizrāvis. Māsa nolēma atdzīvināt šīs tradīcijas un šovasar “Jaunzvirgzdiņos” sarīkoja amatiermākslas festivālu “Tādi mēs esam”. Festivāls izdevās, tas radīja pārliecību, ka šāds pasākums ir dzīvotspējīgs un vajadzīgs.

► 11. lpp.

“LAUKU LAPU” IESPĒJAMS ABONĒT

Ja vēlaties “Lauku Lapu” saņemt mājās vai birojā, izdevumu iespējams abonēt tikai par piegādes cenu gan pasta nodaļās, gan “Latvijas Pasta” interneta mājaslapā: <https://abone.pasts.lv/lv/katalogs/>.

Abonēšanas indekss – 1163.

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

Santa Melece ir pirtslietu zinātnāja

◀ 10. lpp.

Ikdienā abas māsas darbojas plecu pie pleca. Vai tas ir viegli? “Mēs esam atšķirīgas, tādēļ viena otru papildinām. Es vairāk esmu komunikabla un radoša, savukārt Laine ir lielā darītāja, organizatore. Paldies mūsu vecākiem, kuri mums mācījuši savstarpējo mīlestību,” saka Lelde. Laine uzsver, ka jauniešiem noteikti nav viegli atgriezties laukos, bet jāsaprot, ko te var darīt, un iespējas var atrast vienmēr.

Māsas uzsver, ka bieži vien sabiedrībā pastāv uzskats par garlaicību laukos, kur dzīve it kā apstājusies. “Te viss notiek, tikai pašiem jādara un jā-

rada kas jauns. Svarīgi ir komunicēt ar cilvēkiem, būt notikumu centrā. Protams, priecātos, ja vairāk cilvēku atgrieztos laukos,” saka Lelde.

“Kad pirmo reizi ar māsu rīkojām “Brave” festivālu, sajutu to spēku, iedvesmu, ko šis darbs sniedza. Nevajag kautrēties – pat ja kaut kas nesanāk, jāmacās no kļūdām. Nevajag iespringt uz rezultātu – tieši radīšanas procesā var iegūt prasmes,” saka Lelde.

Svarīgākais ir ģimene

Par vissvarīgāko savā dzīvē abas māsas uzskata savu ģimeni. “Ja visi “gali plīst”, zinu, uz ko varu paļauties. Lai arī kur būtu, vienmēr varu atgriezties Ilzenē. Šī ir mana drošības sala, kur esmu gaidīta jebkāda izskatā vai noskaņojumā,” uzsver Lelde.

Viena sāpe gan māsām ir – sakārtota infrastruktūra. Un, protams, tie ir ceļi. Ja vasarā tas ir mazāk aktuāli, tad ziemas ir pārbaudījums teju katram lauku iedzīvotājam. Nevajadzētu aizmirst, ka novads nav tikai pilsēta.

Māsas ir un būs Ilzenes patriotes – pēc studijām un darba gaitām lielajās pilsētās atgriezās savā dzimtajā pusē, savu senču iekoptā sētā, un optimistiski skatās nākotnē. **LU**

Festivāla “Brave” laikā - Laine, Santa un Lelde Meleces. Aizmugurē tālumā redzama tēta uzceltā estrāde

LAD INFORMĀCIJA

LAD MOBILAJĀ LIETOTNĒ VAR SNIEGT FOTOATTĒLUS EKOSHĒMU ATBALSTA SAŅEMŠANAI

Lai lauksaimnieki varētu saņemt atbalstu vairākās ekoshēmās, ir jāsaņem fotoattēli, kuros skaidri redzams konkrētais saimniekošanas veids. Šādi lauksaimnieki rīkojās, lai saņemtu platību maksājumus par ekoshēmām šogad. Šāda informācija ir jāsniedz arī 2025. gada ekoshēmu atbalsta saņemšanai.

Informāciju (fotoattēlus) var sniegt, izmantojot LAD mobilās lietotnes neautorizēto izvēlni un autorizēto izvēlni.

Šobrīd gan autorizētajā, gan neautorizētajā LAD lietotnes versijā ir iespēja iesūtīt fotoattēlus, kas pierāda minimālo augsnes apstrādi un precīzās tehnoloģijas, kas veikta jau tagad rudenī.

Šī informācija būs nepieciešama, lai pieteiktos ekoshēmu atbalstiem 2025. gada pavasarī.

Lietotnē ir iespēja izvēlēties divus veidus: “Minimālā augsnes apstrāde (2025)” un “Precīzās tehnoloģijas (2025)”.

Ekoshēmās – atbalsts par saudzējošu lauksaimniecības praksi un atbalsts par slāpekļa un amonjaka emisiju un piesārņojumu mazinājošu lauksaimniecības praksi.

Ja veikta minimālā augsnes apstrāde (augšnes virskārtas sekla apstrāde ne dziļāka par 15 centimetriem, izmantojot kultivatoru, disku vai frēzi), LAD mobilajā lietotnē izēloties pieteikuma veidu “Minimālā augsnes apstrāde (2025)” jāiesūta fotoattēli, kas pierāda prakses izmantošanu.

Izmantojot minerālmēsļu precīzās izkliedes metodes, LAD mobilajā lietotnē izēloties pieteikuma veidu “Precīzās tehnoloģijas (2025)” jāiesūta fotoattēli, kuros redzama traktortehnikas vai iekārtas vadības termināļa ekrānā fiksēta tā lauka robeža, kurā izkliedēti minerālmēsli vai izsmidzināti augu aizsardzības līdzekļi. **LU**

MEŽSAIMNIECĪBA

Meža konsultāciju pakalpojumu centrs aicina meža īpašniekus doties uz savu mežu un apsekot to, īpaši, ja meža platības atrodas vētras skartajās teritorijās un tur nesen ir veikta saimnieciskā darbība – koku ciršana.

Pēc mūsu rīcībā esošās informācijas, postījumi galvenokārt sastopami Zemgales, Austrumkurzemes un Rietumvidzemes reģionos. Tie konstatēti mežaudzēs, kur nesena veikta kopšanas vai izlases cirtes, kā arī esošo izcirtumu vai jaunaudzumu malās, vājam izgāžot vai nolaužot atsevišķus kokus vai nelielas koku grupas. Bojātas dažādu vecumu egles, priedes un lapu koki. Īpaši svarīgi ir apsekot egļu mežaudzes, jo egle ir biežāk postītā koku suga stipra vēja laikā. Situāciju vērtējot no egļu astoņzobu mizgrauža savairošanās ierobežošanas pasākumiem, egļu ciršana būs iespējama jau no 1. septembra.

Bojājumu gadījumā nepieciešams vērsties Valsts meža dienestā (VMD)

RUDENS MEŽĀ

Septembris ir rudens pirmais mēnesis, tautā dēvēts par sēņu mēnesi, un pamatoti, jo sēņu Latvijas mežos tagad ir daudz, tik jāprot tās atrast. Tomēr rudenī meža īpašniekiem vajadzētu pievērsties arī sava meža apskatei un izvērtēšanai. Rudenī daba sāk gatavoties ziemai, un meža apsaimniekošana prasa īpašu uzmanību.

Šajā gadalaikā veiktie darbi var būtiski ietekmēt meža veselību un attīstību nākotnē. Pareizi veikti rudens darbi ne tikai sagatavo mežu ziemas izaicinājumiem, bet arī veicina tā ilgtermiņa attīstību un bioloģisko daudzveidību.

Galvenie uzdevumi, kas veicami rudenī, lai nodrošinātu ilgspējīgu un veselīgu meža ekosistēmu:

- Veikt meža apskati un izvērtēšanu. Rudens ir piemērots laiks, lai apsekotu savu mežu, identificētu problēmm zonas, piemēram, slimību, kaitēkļu skartos kokus, vēja bojājumus un plānotu ne-

APSEKO SAVU MEŽU!

Foto: MKPC Ziemeļkurzemes nodaļa

ar pieteikumu koku ciršanai sanitārajā izlases cirtē. Ja meža platībā bojājumu apmērs ir sasniedzis kritisko vērtību, tad sniedzams pieteikums sanitārajai vienkaldus cirtei pēc VMD sanitārā atzinuma (nepieciešama cirsma skice). Pieteikumu Meža valsts reģistrā iespējams iesniegt elektroniski vai kādā no Valsts meža dienesta mežniecībām. Pēc iesnieguma izskatīšanas dienests lemj par ciršanas apliecinājuma izsniegšanu meža īpašniekam. Sanitārās vienkaldus cirtes gadījumā būs iespēja pieteikties uz ES un valsts atbalsta pasākumu "Meža ugunsgrēkos un dabas katastrofās izni-

cinātu mežaudžu atjaunošana".

Sazinieties ar kādu no mūsu konsultantiem un saņemiet konsultāciju par turpmāko rīcību vētras skartajās mežaudzēs! Noskaidrojiet sava meža postījumu apmēru, piemērotākās cirtes veidu un VMD iesniedzamo informāciju! Mūsu konsultantu kontakti atrodami mājaslapā www.mkpc.llkc.lv sadaļā Speciālisti.

Elina ŠKUBURE,
MKPC Mežsaimniecības projektu vadītāja,
tālr. 27812527
e-pasts:
elina.skubure@mkpc.llkc.lv

pieciešamos apsaimniekošanas darbus.

- Jaunaudzumu kopšana. Izretinot mežu, atlikušajiem kokiem ir vairāk vietas augšanai un attīstībai. Tas palīdz samazināt konkurenci par resursiem starp kokiem.

- Veikt meža infrastruktūras uzturēšanu. Lai nodrošinātu labu piekļuvi mežam arī ziemas mēnešos, ir svarīgi uzturēt un uzlabot meža ceļus, piebraucamos ceļus un citus infrastruktūras objektus.

- Pārbaudīt meža robežas. Rudens ir labs laiks, lai pārlicinātos, ka meža robežas ir skaidri redzamas un labi uzturētas. Tas palīdz novērst robežu pārkāpumus un citus iespējamus strīdus.

- Var ievākt meža veltes. Piemēram, sēnes, ogas, ārstniecības augi, var būt noderīgi ģimenes krājumu veidošanā, kā arī būtu kā papildu ienākumu avots. Šis ir laiks, lai sagatavotu augsni nākamā pavasara stādījumiem, kā arī plānotu, kuru koku sugas stādīt un kā vislabāk veicināt meža dabisko atjaunošanos.

- Aizsargāt jaunaudzumu pret meža

dzīvnieku postījumiem. Ja mežā ir daudz dzīvnieku, kas varētu bojāt jaunus stādījumus, apsveriet iespēju veikt aizsardzības pasākumus, piemēram, žogu uzstādīšanu, repelentu lietošanu, plastmasas klipšu un spirāļu uzlikšanu.

- Pēc pirmajām salnām jāapkopj pēdējo gadu stādījumi. Jānovāc apaugums ap stādīniem, lai apsnigušie zālaugi ziemā nesagultos uz mazajiem kociņiem un netraucētu to augšanu nākamajā gadā. Turklāt zem zāles veidojas labvēlīgi apstākļi grauzējiem, kas ziemā apgrauž stumbrus.

Veicot minētos darbus, meža īpašnieks nodrošinās, ka mežs būs labā stāvoklī, gatavs ziemas izaicinājumiem, un turpinās augt un attīstīties ilgtermiņā.

Līga SOLOSTEJA,
MKPC mežsaimniecības projektu vadītāja
e-pasts:
līga.solosteja@mkpc.llkc.lv
tālr. 28018569

Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs,
Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pag., Ozolnieku nov., LV-3018, tālr. 63050220,
admin@llkc.lv, laukutikls@llkc.lv

WWW.LLKC.LV
WWW.LAUKUTIKLS.LV

ARŠANA

ARĀJA LEPNUMA MĒRS – PASAULES SACENSĪBAS

Pasaules 69. aršanas sacensības šogad notika Tartu, Igaunijā, 16. un 17. augustā. Tās ir daļa no Eiropas kultūras galvaspilsētas Tartu 2024 blakus programmas un šogad ir Igaunijas pirmo aršanas sacensību 150. gadadiena.

Ceļotāju no Latvijas šogad Igaunijā ir vairāk nekā citus gadus, tieši tāpēc, ka Tartu ir Eiropas kultūras galvaspilsēta. Un rēķināties, ka tieši tur notiek labākais un interesantākais. Bet ka kultūras gada sastāvdaļa varētu būt traktoru salidojums un arāju turnīrs, nevarēja ienākt prātā nevienam, kas nav tieši ar to saskāries.

Pašā Tartu centrā, pie iemīlējušos studentu pāriša strūklakas, redzējām lielu grupu lepnu vīru labākajos gados uzvalkos un baltos kreklos ar kaklasaitēm, nozīmēm, dalībnieku kartēm un dažādu valstu karogiem – ne tikai Igaunijas, Latvijas un citu Eiropas valstu: Čehijas, Vācijas, Dānijas, Slovēnijas, Slovākijas, bet pat ASV, Kanādas, Austrālijas un Jaunzēlandes. Nebija Lielbritānijas komandas, bet bija Skotija, Anglija, Velsa un Ziemeļīrija. Gājām klāt, kur plīvo Latvijas karogs. “Vai te notiek kāds vīru koru salidojums? Kad un kur dziedāsiet?” – “Nē, tūlīt sāksies svētku uzruna, šī ir pasaules arāju sacensību svinīgā atklāšana.”

Viss pulks pēc sacensību rīkotāju uzrunas kārtīgā gājienā devās uz Jāņa baznīcu. Sakopto Tartu vecpilsētas ieliņu malās, krodziņu terasēs sēž tūristi un uzgavilē, gājienam līdzī skrien dalībnieku sievas un bērni ar paceltiem telefoniem. Kopā sanāk tāds mazais Dziesmusvētku gājieni.

Baznīcā notika arāju sacensību dievkalpojums – vīri paši mums gan teica: “Trofeju iesvētīšana.” Iegājām līdzī visiem pa burzmu, jo citādi pie ērģeļu koncerta netiktu.

Bet tas nebija tikai ērģeļu koncerts vien. Atkal jādodomā par arāju profesijas lepnumu. Tas bija pilna rituāla dievkalpojums, ar mācītāja sprediķi, rituālo draudzes celšanas kājās pareizajās vietās un atbildēm vienotā balsī. Man nav priekšstata, vai Īrijā un Šveicē ir stiprāk ticīgi arāji nekā Austrumeiropā, bet es nodomāju, ka arājs – maizes gādātājs – ir Dieva svētīta profesija, patriarhāla dzīvesveida daļa, cauri gadsimtiem nākusi un turpinās. Balvas, kuras nesa gājienam pa priekšu un kuras mācītājs

Pasaules 69. aršanas sacensības šogad notika Tartu, Igaunijā

svētīja dievkalpojumā, bija zelta tonī skaisti veidoti arkli. Tos salika pie al-tāra rindā.

Pasaules aršanas sacensību vieta bija lauki 10 kilometrus ārpus Tartu uz Pērnavas pusi. Visur uz ceļiem norādes, lai būtu skaidrs, ka te notiek kaut kas liels. Traktoru un aprīkojuma tirgotāji piedāvā katrs savu – rūcina vislabāko traktoru, rāda vislabāko arkli. Lauksaimniecības produkcijas tirdziņš blakus ar sieriem, žāvētu gaļu, dārzeņiem, augļiem, medu un pīrāgiem – viss svaigs un kūkas šonakt ceptas. Slavenie igauņu sīpoli no konkrētas saimniecības. Katram saimniekam, kas atbraucis tirgoties, ir savs stāsts: tēvs, kurš turpat grozās, ņemoties ar govīm, pieauguši meita rīkojas aiz sieru letes ar rokas maksāšanas termināli un brīvu angļu valodu, stāsta, ka siers ir no Dienvidigaunijas. Saku, ka garšo kā mūsu Jāņu siers, tikai ķimeņu vietā sīki sagriezti cepti sīpoli.

Sacensību lauks norobežots ar baltām lentēm un sadalīts nogriežņos. Katrs dalībnieks ar savu traktoru ieņēmis vietu savā slejā. Par to liecina lauka malā piestiprinātā plāksnīte ar arāja vārdu uzvārdu, fotogrāfiju un klāt arī valsts karodziņš. Īss apraksts vēsta, ka Ziemeļīrijas pārstāvim hobijs ir šautriņu mešana, bet Īrijas pārstāvim tā ir drāma, vēl kādam rakstfīts, ka karaoke vai lauksaimniecības pakalpojumu sniegšana ar savu tehniku, vai konsultācijas. Amerikāņu arāja fani sēž salokāmos krēslos karoga krāsās un stāsta tādiem garāmgājējiem kā man, ka traktoru veduši uz Igauniju ar kuģi koka kastē, jo nav bijuši droši, kādi traktori te būs, ko viņiem dabūt sacensībām. Kosovas pārstāvis bezrūpīgi aizņēmis trak-

toru no kāda vietējā saimnieka, gatavs nobraukt tik labi, cik vien spēj – jo svarīgākais esot arājs, nevis tehnika. Jaunzēlandieši saplānojuši pēc sacensību beigām apmeklēt visas trīs Baltijas valstis.

Tas ir varens skats, kad visi traktori sastājušies lauka malā, lai reizē dotos distancē. Bet uz priekšu neviens nedrāžas, nobrauc pāris metrus un lec no kabīnes laukā ar collstoku mērīt savas tikko uzartās vagas platumu un dziļumu. Tad dabū lielo uzgriežņa atslēgu un pieregulē kas regulējams. Un ar tālāk. Līnijtiesneši staigā gar malu un rāda arī mums: šim redzami zāles stiebrī, tam ir vistaisnākā vāga, citiem tik taisna nesanāk. Pavisam ir 16 kritēriji, kas zināmi speciālistiem. Un aršanas pasaules sacensības no sava lauka aparšanas atšķiras varbūt tikpat stipri, kā 400 metru skrējieni stadionā no skriešanas uz veikalu īsi pirms slēgšanas.

Īrijas arāju komanda arī šogad demonstrēja tradicionāli izcilu sniegumu, izcīnot uzvaru 69. Pasaules aršanas sacensībās. Izskatās, ka Īrijai arāju meistarības sacensības ir ļoti nopietns nacionālais pasākums, lai noteiktu labāko, kas startēs tālāk nākamajā līmenī. Kā mums kuru kari. Īmons Treisijs (*Eamonn Tracey*) tika kronēts par pasaules aršanas čempionu (trešo gadu pēc kārtas) konvencionālajā (vienpusvēršēju arklus klasē), kur kopā bija 24 dalībnieki, bet Džers Koklijs (*Jer Coakley*) bija labākais aršanā ar reverso (maiņvēršēju) arklus.

Latvijas pārstāvis Jānis Vaitkevics no z/s “Mārtiņi” (startēja ar *John Deer* traktoru), izcīnīja 13. vietu aršanā ar reverso (maiņvēršēju) arklus 20 dalībnieku konkurencē. **LU**

Guna Kalniņa, autore foto

SVARĪGĀKIE DATUMI, KURUS LAUKU UZNĒMĒJS NEDRĪKST AIZMIRST 2024. GADA OKTOBRĪ

Termins, kura laikā var iesniegt pieteikumu, iesniegumu vai atskaiti, iesniegumu un atskaitu aplopošanas datums vai iesniegšanas beigu datums.

Termins	Septembris							Oktobris							Novembris													
	1	5	14	15	16	17	19	20	21	22	23	24	25	30	1	2	14	15	16	17	19	20	21	22	24	25	30	
Plātbū mak-sājumi	Tie lauksaimnieki, kuri ne-																											
	atbilst aktīva lauksaimnieka nosacījumiem, var iesniegt pierādījumus aktīva lauksaimnieka kritērija izpildei																											
Pievieno-tās vērtības nodoklis (PVN)	Deklarācijas par lauksaim-niecības darba algām																											
	Vismaz līdz šim datumam jāsiglabā starpkultūras un zaļāji pļāņi, kas pieteikti EKO2																											
Mikrouz-nēmumu nodoklis	PVN mēneša (ceturksņa) deklarācija un maksāšanas termiņš																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
Valsts sociālās apdroši-nāšanas obligātās iemaksas	Mikrouzņēmumu nodokļa deklarācija																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
Dabas resursu nodoklis	Atskaites iesniegšanas termiņš																											
	PASNODARBINĀTAJIEM																											
Darījumu kvitis	Nodokļa samaksas termiņš – darba devējiem																											
	PASNODARBINĀTAJIEM																											
Skaidras naudas deklarēšana	Darba devēja ikmēneša ziņojums																											
	Nodokļa samaksas termiņš – darba devējiem																											
Iedzīvotāju ienākuma nodoklis	Dabas resursu nodokļa pārskats																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Atskaitē par darījumu kvīšu izlietojumu																											
	Deklarācija par mēneša laika skaidra nauda veikta-jiem darījumiem																											
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Paziņojums par fiziskajām personām izmaksātajām summām iepriekšējā mēnesī																											
	Nodokļa samaksas termiņš																											
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Deklarācija par ienākumu no kapitāla (par ceturksni) – ja ienākums no kapitāla pieaugu-ma iepriekšējā ceturksni pārsniedzis 1000 eiro																											
	Uzņēmumu ienākuma nodokļa deklarācija																											
Uzņēmumu ienākuma nodoklis	Nodokļa samaksas termiņš																											

Gatavotība un nodokļi

LAUKU ATTĪSTĪBA

DZIMTAS VĒSTURĒ IEAUSTI RAKSTI

Agrākos laikos vairāku paaudžu saimniekošana kopā bija pavisam ierasta lieta. Strādāt plecu pie pleca, audzināt bērnus, ierādīt dzīves gudrības un pakāpeniski nodot saimniecības grožus no rokas rokā. Mūsdienās stāsti mēdz būt dažādi, bet joprojām ir saimniecības, kur vairākas paaudzes dzīvo kopā. Vadakstes pagasta “Kalna Ģeģeri” ir vieta, kur valda miers un ik soli jūtams dabas tuvums. Senatnīgu koku ieskautā mājā rit jau sestais dzimtas paaudzes stāsts.

Dzimtas vēstures audeklā ieusti dažādi raksti. Piedzīvoti gan ziedu laiki, gan smagi gadi izsūtījumā Sibīrijā, atgriešanās dzimtajās mājās un saimniecības atjaunošana. Tā nodota no paaudzes paaudzē, katram pieliekot roku, lai attīstītu un lolotu.

Šobrīd šeit kopā saimnieko Līva Kalniņa ar vīru un vecākiem. Apriķu ģimenē ir pieci bērni. Vaicāta, kāpēc tieši Līva izvēlējusies turpināt saimniekot “Kalna Ģeģeros”, viņa atbild, ka kopš bērnības tuva bijusi dzimtas vēsture un daba, tāpēc arī pieņemts lēmums atgriezties dzimtajās mājās, lai turpinātu “Kalna Ģeģeru” stāstu.

Studiju laikā Līva pabijusi gan Kanādā, gan Dānijā. Kādu laiku strādāts arī Rīgā, taču dzimtas mājas vienmēr vilinājušas. Lauku miers un klusums, iespēja sajūst dabas sirdspukstus, audzēt tīru pārtiku, rūpēties par savu zemi, tas viss lielpilsētā nav iespējams, to īstenot var tikai laukos, tāpēc abi ar vīru nolēmuši pārcelties uz dzīvi Līvas dzimtajās mājās.

Savulaik arī Līvas mammu darba gaitas uz laiku aizvedušas prom no saimniecības, taču vēlāk abi ar vīru un bērniem atgriezušies dzimtas mājās un sākuši saimniekot kopā ar vecākiem.

Līva atceras, ka bērnībā vecmāmiņa garajos ziemas vakaros adījusi. Tas bijis laiks, kad stāstīti dzimtas stāsti – raibi kā dziju pavedieni, un arī ierādītas dažādas rokdarbu prasmes.

Aušana ir īpaši iemīļota nodarbe

Nu jau gadus desmit Līva aktīvi nodarbojas ar aušanu. Šo nodarbi pirmo reizi iepazinusi kādu 12 gadu vecumā, piedaloties “3x3” nometnē Skrundas pusē. Iesēdusies stellēs un sapratusi,

Foto: no saimniecības arhīva

Līva Kalniņa izvēlējusies saimniekot senču mājās, tuvāk dabai

ka aušana gan patīk, gan padodas. Skolas gados viena no mīļākajām stundām bijusi mājturība, ar prieku darbojusies dažādos projektos.

Šo gadu laikā prasmes pilnveidotas, radīti daudzi skaisti darbi. Austas gan segas, gan lakati, tapušas zeķes. Kā jau visām rokdarbniecēm, vienmēr aktuāls jautājums par dzijām. Ne vienmēr iespējams iegādāties īsto toni iecerētajam darbam, tāpēc Līva sākusī eksperimentēt ar dziju krāsošanu. Izmēģinātas dažādas tehnikas, bet Līvai svarīgi, lai visas izejvielas būtu pēc iespējas dabai draudzīgākas, tāpēc lietā tiek liktas senču metodes, dziju krāsošanai izmantojot dažādus pašas vāktus augus, bet kodināšanai – gan pelnu sārnu, gan bērzu sulas. Krāsojot dzijas ar dabas materiāliem, tiek iegūti maigāki, dabiskāki toņi, ja vajadzīgs kas košāks, tad Līvai iegādājas krāsotu dziju. “Pļavas pilnas materiālu, spēj tik izvēlēties,” saka Līva.

Aug aitu ganāmpulks

Ja jau nepieciešama dzija, tad būtu brīnišķīgi to iegūt no pašu izaudzētu

aitu vilnas. Protams, noder arī gaļa saimes galdam un aitādas, kuras Līva mācās apstrādāt. Arī šis arods pamazām tiek apgūts, pašas rokām apstrādātā aitāda lieti noder vēsajos vakaros, kad paklāta uz krēsla omulīgi silda.

Te nu arī aizsākas stāsts par aitu turēšanu saimniecībā. Aitu gan šobrīd nav daudz, taču pulciņš pamazām kļūst kuplāks – pavasarī atkal atskries jaunā paaudze. Viss notiek lēnā, plūstošā ritmā, jo šis nav stāsts par milzu ganāmpulku. Līva ar vīru iepazīst saimniekošanu, apgūst nepieciešamās prasmes, mācās, pielāgojas un kopā aug. Saimniekošanā lieti noder vecāku padoms un pieredze – vērtība, kuru nodot tālāk.

Pagājušajā gadā abi ar vīru pirmo reizi iemēģinājuši roku aitu cirpšanā. Darbs nav viegls, taču pamazām tehnika apgūta un, galu galā, rezultāts saņemts, un ir gandarījums par paveikto. Vilna tiek mainīta pret dziju Talsu novada Pāces vilnas fabrikā, tas dod iespēju Līvai papildināt dzijas krājumus nākamajiem rokdarbiem.

► 16. lpp.

◀ 15. lpp. Viss tiek audzēts pēc iespējas dabiskāk

Jau kopš bērnības Līvā ir mīlestība pret dabu un visu dzīvo. Vecāki vienmēr rūpējušies, lai saimniecībā viss būtu audzēts pēc iespējas dabiskāk, jo tas taču tiek celts saimes galdā. Dārzā valda dažādība – augļu koki, ogulāji, iekoptas siltumnīcas. Šeit vienuviet iespējams ieraudzīt gan tradicionāli audzētos augļus un dārzeņus, gan pa kādam eksotiskākam augam – atrodamas pat kivi un pašu audzētas vīģes.

Arī saimniecībā turētie lopiņi tiek baroti ar bioloģiski audzētiem dārzeņiem, pašu ievāktu sienu un graudiem. Līva uzskata, ka ikvienam vajadzētu rūpēties par vidi sev apkārt, jo, uzturot vietu ap sevi tīru un dabisku, mēs dodam savu artavu pasaulei.

Šeit izveidojies dabisks cikls – aitas tiek barotas ar bioloģiski audzētiem dārzeņiem, savukārt dārzeņu audzēšanai izmantoti aitu mēsli. Gala rezultātā visiem pieejama tīra pārtika un arī daba tiek saudzēta. “Vēlamies būt pašprietiekami – nodrošināt visu nepieciešamo, lai zinātu, ko ceļam galdā un arī tīru vidi sev apkārt. Tā, lai pašiem un labai labi.”

Saimniecībā arī kazu pulciņš – tas nodrošina pienu un tiek siets varen gards siers. Protams, nevar nepieminēt izcilo rudzu maizi, kura regulāri tiek cepta no pašu audzētiem graudiem vecvecitēva mūrētājā maizes krāsnī.

Maizes cepšana ir īpašs process, kurā iesaistās visa ģimene – katram savs darbs, lai nonāktu līdz rezultātam. No labības sēšanas, kulšanas un graudu malšanas līdz mīklas mīcīšanai un maizes cepšanai. Arī šeit zināšanas nodotas no paaudzes paaudzē, lai saglabātu senču mantojumu.

Saimnieki dalās savās prasmēs arī ar citiem – “Kalna Ģeģeros” notikušas gan maizes cepšanas, gan dzijas krāsošanas meistarklases.

Labprāt dalās pieredzē

Līva labprāt dalās pieredzē un zināšanās ar citiem, nupat atgriezies no pasākuma “ma-DARA”, kur stāstīja un rādīja dažādus dziju krāsošanas paņēmienus. “Droši var man zvanīt vai rakstīt, ja rodas kāds jautājums. Lab-

“Kalna Ģeģeros” audzēto aitu vilna tiek iemanīta pret gatavu dziju, no kuras top skaisti rokdarbi

Maizes cepšana ģimenē ir īpašs rituāls

prāt palīdzēšu, kaut tikai ar padomu, ja ne savādāk,” iedrošina Līva.

Par īpašu rituālu “Kalna Ģeģeros” izveidojusies arī pirtī iešana, tajās reizēs lietā tiek liktas Līvas sietās pirtsslotas un baudītas pašu vāktās zāļu tējas.

“Skat, kāda šeit rošība! Gan putni, gan kukaiņi, visi mierīgi līdzās pastāv. Šeit droši var pļavās brist un lasīt dabas bagātības, zinot, ka esam darījuši visu, lai saglabātu vidi ap sevi tīru,” saka Līva.

Iesaistās programmā “Laukiem augt”

Domājot par saimniecības attīstību, Līva iesaistījies arī programmā “Laukiem augt”, tā sniedz iespēju izvērtēt dažādus darbības virzienus un izvirzīt attīstības mērķus.

Vaicāta, ko Līva ieteiktu citiem, kuri varbūt tikai prāto par dzīvi un saimniekošanu laukos, viņa teic: “Ja ir vēlme, tad noteikti vajag mēģināt. Meklēt iespējas, un tad jau arī viss sakārtosies. Ne vienmēr ir viegli, sevišķi, ja nav savas zemes īpašumā, bet ticu, ka viss ir iespējams.”

Raugoties ģimenes mijiedarbībā,

viss šķiet tik dabiski, tik viegli un vienkārši. Darbojoties kopsolī var paveikt daudz, nodot tālāk zināšanas un vērtības, atstāt mantojumu nākamajām paaudzēm.

Eva BEHMANE,
LLKC Saldus biroja
uzņēmējdarbības
konsultante
tālr.: 25494380
e-pasts: eva.behmane@llkc.lv

Lauku Lapa

Izdots SIA “Latvijas Lauku konsultāciju un izglītības centrs” Apgāda
Adrese: Rīgas iela 34, Ozolnieki, Ozolnieku pagasts, Ozolnieku novads, LV-3018
Tālrunis: 63050220
Apgāda vadītāja Iveta Tomsone
“Lauku Lapas” redaktore Dace Millere
Reģistrācijas Nr. 000740319
Iespēts SIA “UnitedPress Tipogrāfija”
“Lauku Lapa” var abonēt
Latvijas Pastā,
abonēšanas indekss 1163

Citējot un/vai pārpublicējot izdevuma “Lauku Lapa” rakstus, atsaucē obligāta. Pārpublicēšanai jāsaņem Apgāda rakstiska atļauja.

